

<div></div>
עין משפט נר מצוה
<p>צב א ב ממי פיי מהל' חסורי טילה הל' כל:</p>
<p></p>
תום' הרא"ש
שומר גופיה בא עליהן. ואם תהא אשה או סריס אפשר שהנתי אחרים לבא עליהם: וז"ל למסתמא. אע"ג דברישא נמי קתני סתמא לא חשיב סתמא דהא קא פליג עליה ר' (שמעון) [ישמעאל] והוי סתם ואח"כ מחלוקת כדמוכח בפרק (הערל) [החולין] (יבמות דף סב):

ל:

שׁוֹמֵר גּוּפִיהּ בּא עֲלֶיהּ. ואפילו היה סריס או אשה אפשר שהנתי אחרים לנא: **יִרְבִּי תיבא** **בְּמִסְתַּמָּא** כרבנן. ואע"ג דרישא נמי סתמא קתני לא חשיב סתמא כיון דפליג עליה רבי ישמעאל והוי אדרכה סתם ואח"כ מחלוקת כדאמרין בהחולן (יבמות מב.): **שְׁנֵי אֶצִּילֵיוּ עָל שְׁנֵי אַרְבּוּבוֹתֵיו**. פ"ה אישילי"ש ור"ת פירש דאציל היינו קוד"א דאמר צפ' האומר משקלי (ערכין יט:). משקל די עלי משקל רגלי עלי כו' ומכניס ידו עד האציל ורגלו עד הארכוזה וקוד"א ציד הוא כנגד הארכוזה צרגל ועוד דהתם משמע דאציל הוא מרפק וצבהלות (פ"ה מ"ח) משמע שמהה לפי סדרי אצרי האדם דמרפק היינו קוד"א ועוד אמר צפ"צ דזבחים (דף יט:). לא יחגרו ציצע שאין חוגרין אלא כנגד אצילי ידיהם והיינו כנגד הקוד"א שדרך העולם לחגור וצנית השמי אדרכה שס הוא מקום זיעה^י:

שְׁתוּם העין. שמוס הוא לשון

גילוי ופתיחה כדמתרגס דשפיר חזי וכן צלשון משנה במסכת ע"ז (דף סט.). הוי לשון פתיחה כדי שישתוס ויסתוס ויגוצ והכל דייק שנסתמה עינו מדכתיב שמוס העין לשון יחיד והא דכתיב (במדבר כד) וגלוי עינים היינו לפי מה שהיה במחלה:

יומין קמי זכר ורבנן סמא דנפצא

יומין קמי זכר ורבנן סמא דנפצא
אשקינהו ור' ישמעאל איכא גופא דלא מקבל סמא ^א אמר להם ר' ישמעאל מעשה בקלפטרא מלכת יוונית שנתחייבו שפחותיה הריגה למלכות וברדן ומצאן זכר לארבעים ואחד ונקבה לפ"א אמרו לו ^ב אין מביאין ראייה מן השוטים מאי טעמא הך דנקבה ^ב אייתרה ארבעין יומין והדר איעבר ורבי ישמעאל לשומר מסרינהו ורבנן ^ג אין אפוטרופוס לעריות אימא שומר גופיה בא עליה ודילמא אי קרעוהו להך דנקבה בארבעין וחד הוה משתכחא כוכר אמר אביי בסימניהון שוין: וחכ"א אחד בריית זכר ואחד בריית נקבה וכו': חכמים היינו ת"ק ^ד וכי תימא ^ד למסתמא רישא כרבנן ויחיד ורבים ^ה הלכה כרבים פשימא מהו דתימא מסתברא טעמא דרבי ישמעאל דקמסייע ליה קראי קמ"ל דרש רבי שמלאי למה הולד דומה במעני אמו לפנקס שמקופל ומונח ידיו על שתי צדעיו שתי אציליו על ב' ארכובותיו וב' עקביו על ב' עגבותיו וראשו מונח לו בין ברכיו ופיו סתום וטבורו פתוח ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו ^ו וכיון שייצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח שאלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה אחת וגר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו שנאמר בַּהֲלוּ גֵרוּ עָלַי רֹאשִׁי לֹאֲוֹרוֹ אֲלֶךְ חֹשֶׁךְ וְאֵל תַּתְּמָה שֶׁהָי אֲדָם יֵשֶׁן כֹּאֵן וְרוּאָה חֲלוּם בִּאֶסְפִּמְיָא וְאִין לֶךְ יָמִים שְׁאֲדָם שְׂרָוִי בַטּוּבָה יוֹתֵר מֵאוֹתָן הַיָּמִים שְׁנֹאמֵר ^ז מִי יִתְּנִי כִירְחִי קִדָּם כִּימִי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי וְאִיזְהוּ יָמִים שִׁישׁ בֵּהֶם יִרְחִים וְאִין בֵּהֶם שְׁנִים הוּי אוֹמֵר אֱלוֹ יִרְחִי לִידָהּ וּמִלְמִדִין אוֹתוֹ כֹּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה שְׁנֹאמֵר ^ח וְיֹוֹרֵנִי וְיֹאמֵר לִי יִתְּמֵךְ דַּבְּרִי לְבָךְ שְׁמוֹר מִצּוֹתַי וְחִיָּה וְאוֹמֵר ^ט בְּסוּד אֱלוֹהַּ עָלַי אֶהְיִי מֵאִי וְאוֹמֵר וְכִי תִימָא נְבִיא הוּא דְקֹאמֵר ת"ש בְּסוּד אֱלוֹהַּ עָלַי אֶהְיִי וְכִיוֹן שְׁבֹא לֹאֲוִיר הָעוֹלָם בֹּא מֵלֹאךְ וּסְטֵרוּ עַל פִּיו וּמִשְׁכַּחוּ כֹּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה שְׁנֹאמֵר ^י לִפְתַּח חֲטָאת רוּבִין וְאִינוּ יוֹצֵא מִשָּׁם עַד שְׁמִשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ שְׁנֹאמֵר ^י כִּי לִי תִכְרַע כֹּל בְּרֵךְ תִּשְׁבַּע כֹּל לִשׁוֹן כִּי לִי תִכְרַע כֹּל בְּרֵךְ זֶה יוֹם הַמִּיתָה שְׁנֹאמֵר ^י לִפְנֵי יִכְרַעוּ אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׁוֹא נִפְשׁוּ וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה וְמָה הִיא הַשְׁבוּעָה שְׁמִשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ תְּהִי צִדִּיק וְאֵל תְּהִי רֹשַׁע וְאִפִּילוּ כֹּל הָעוֹלָם כּוֹלֹ אוֹמְרִים לֶךְ צִדִּיק אַתָּה הִיָּה בְּעִינֶיךָ כִּרְשַׁע ^{יא} והוי יודע שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים וגשמה שנתן כך טהורה היא אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני נוטלה ממוך תנא דבי ר' ישמעאל מושל לכהן שמסר תרומה לעם הארץ ואמר לו אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני שורפה לפניך א"ר אלעזר

מדמהדר רבי ושנאה צלשון חכמים שמע מינה דהלכה כסתם ראשון ואף על פי שמחלוקת ר' ישמעאל צללו: **פנקס**. לוחין שכותבין בהן הגלמים: **אציליו**. **א** אישילי"ש: **נפסא הפסוס**. פיו: **ונפסס הפסות**. טבור: **ט** **שמא** **יהרוג את אמו**. שצית הרחם אינו רחצ להוציא רעי הגאסף צו: **ס"ש** **בסוד אלוה עלי אהל**. והא חוקמיה צירחי לידה מדכתיב כירחי קדם: **ולא נשצע למרמא**. שקיים שצועתו לשמור את המורה דאי שצועה צעלמא אטו משום דלא נשצע למרמא חשיב להו צעולין צהר ה':

המפלת התיבה פרק שלישי נדה

הא קתני נדה. דכל דמיס שמראה טמאים. ומשני לכן הוזכר זכר שאס מראה ליום ל"ד ותחזור ומראה ליום מ"א תהא מקולקלת עד מ"ח שכשראתה ליום ל"ד ללידתה אמרינן טמאה אע"ג דאכתי משכי ימי טוהר דזכר מספקין לה צלא ולד ותשצ לנדה וכי הדר חזיא ליום מ"א שהוא ח' לראייתה ומראה להיות שומרת יום כנגד יום אמרינן ולד היה חזכר היה וראייה דיום ל"ד דס טוהר היה והשתא הוה דהויא תחלת נדה והשתא מקלקלין לה דלא טבלה עד מ"ח שהוא ח' לראייה אחרונה ואי לאו משום ספקא דזכר הוה טבלה למחר ליום מ"צ ממ"ג אי לאו ולד הוה הרי שומרת יום כנגד יום היא ואי ולד הוה ונקצה היא אכתי הוה דס טוהר עד שמונים וספקא דזכר מקלקלא לה: **וכן לענין נקבה**. כלומר וספקא דנקבה נמי מקלקלא לה האי קלקולא: **עד פ"ח**. דלא טבלה עד פ"ח דאי הוה פשיטא לן דלאו ולד הוה הואי טבלה למחר ביום פ"צ דראיית פ"א צאחד עשר יום שצין נדה לנדה היא ומשום דמספקא לן דילמא ולד הוה וראייה דיום ע"ד דס טוהר הוה והשתא הוה תחלת נדה לא טבלה עד פ"ח: **טימא וטוהר צוכר**. מ' יום צין שמהין ו' לטומאה ול"ג יום לימי טוהר: **נפשיצו הריגה**. ומתוך שעומדות ליהרג ניסו זהם ויחדוס לציאה וקרעו שמהם לסוף מ' וגמלא אחד זכר ואחד נקבה: **פלו**. דאס נקבה תלד (ויקרא יב) קרא ימירא הוה דמצי למכתב ואס נקבה וטמאה שצועים דאא כתיב לעיל וילדה זכר: **מקמי זכר**. ואף ע"ג שיחדוס לצעול ביום אחד שמא מעוברת היתה קודם לכן: **סמא דנפלא**. סס שמפלת צו ומנפלא כל זרע שצמעים קודם לכן: **לשומר מסרינהו**. שלא צא אדם עליהן אלא אותו היום: **ודילמא אי קרעו צו'**. לרבי ישמעאל פריך נהי נמי דלשומר מסרינהו אפ"ה מנלן שלא נוצרה נקבה עד פ"א דילמא אי קרעו להך ליום מ"א הוה משתכחא: **בסימניהון שוין**. נקבה שנמצא ליום פ"א לא היו אצריה ושערה ונפורייה אלא כשיעור של זכר ליום מ"א: **היינו ס"ק**. דתנא לעיל ליום מ"א תשצ לזכר ולנקבה ולנדה אלמא צריית נקבה ליום מ"א: **וי סימא**. רישא להכי תנא ליה לאשמועינן סתמא דמתניתין כרבנן וגשמע מינה דהלכתא כוותייהו ולא נהירא לי גירסא ופירושה דה"ל סתם ואח"כ מחלוקת ואין הלכה כסתם. ונ"ל דהכי גרס וכי תימא למסתמא כרבנן ויחיד ורצים הלכה כרצים פשיטא מהו דתימא כו'. והכי פירושה וכי תימא תנא הך סיפא לאשמעינן דסתמא דלעיל סתמא דרבנן היא ויחיד ורצים הלכה כרצים פשיטא דסתמא דרצים היא הואיל וסתמא תנייה רבי ולא אשכחן יחידא דאמר הכי דנימא פלוני היא: **מהו דתימא כו' קמשמע לן**.

הנהרות הב"ח

(א) גב' הך דנקבה אחרת ארבעין יומין:

גליון הש"ס

גב' וב"ת למסתמא ע"י מנחות יב ע"א מד"ה ומכ"ה:

הנהרות מוהר"ב רנשבורג

(א) גב' והוי יודע שהקדיה טוהר. י"צ עיין דרשם מהראנ"ח דף מה ע"ב:

לעזי רש"י

אישיילי"ש. בחי-שחי.

מוסף רש"י

אין אפוטרופוס לעריות. אין אס יטלים להיות לה אפוטרופוס לומר לא נבעלה (כתובות יג.). אינו יכול להיות. משום דלא עיק (יבמות שא.).

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא ספיד],
(ב) [שבת קד: מולין מט:],
(ג) [מולין יא: כטוית יג:],
(ד) [למן מט. ע"ש טוספתא וע' בפירש"י דהלא],
(ה) [נדרות ט. וש"נ],
(ו) [יבמות עא: ו] [נפ"א. יעב"ז],
(ח) פי תחת זרועותיו. רש"ל, ט) [נ"ל לפני ד"ה נפתח],
(י) לפי התוס' הוי גורסין גירסא אחרת בגמ' וה"ג וכת למסתמא כרבנן פשיטא ויחיד ורצים הלכה כרצים וע' מהר"מ, ט) [ויתר ביאור בתוס' מנחות נ]. ד"ה קיבורת ומוס' מולין קו: ד"ה אמר רב ועי' מוס' שבת נב. ד"ה מנרפקו ומוס' ערכין יט. ד"ה מנפקו, ט) שיד לף לא.

תורה אור השלם

- ואם נקבה תלד וטמאה שבועים בנדרתה ורשום יום ורשות זמים תשב על דמי ויקרה: יקרה יב ה
- בהלו גרו עלי ראשי לאורו אלך חשך: איוב כט ג
- מי יתנני בידיו קדם כימי אלוה ישעוני:
- איוב כט ב
- וירני יאמר לי יתמך דברך לבך שמר מצותי משהי ד ד ודחה: באשר דהיתני כימי דרפי בסוד אלוה עלי אהלי: איוב כט ד
- הלווא אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חצות רבץ ואלך תשוקתו ואתה תמשל בו: בראשית ו ז
- בי נשבעתי וצא מפי דברך דבר ולא ישוב בי לי חבורע כל בך תשבע כל לשון: ישעיהו מה כג
- אכלו ושתתחו כל דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא תרה: תהלים כב ל
- נקי בפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה: תהלים כד ד

הגהות הב"ח

(א) גב' הך דנקבה אחרת ארבעין יומין:

גליון הש"ס

גב' וב"ת למסתמא ע"י מנחות יב ע"א מד"ה ומכ"ה:

הגהות מוהר"ב רנשבורג

(א) גב' והוי יודע שהקדיה טוהר. י"צ עיין דרשם מהראנ"ח דף מה ע"ב:

לעזי רש"י

אישיילי"ש. בחי-שחי.

מוסף רש"י

אין אפוטרופוס לעריות. אין אס יטלים להיות לה אפוטרופוס לומר לא נבעלה (כתובות יג.). אינו יכול להיות. משום דלא עיק (יבמות שא.).